

МИЛОВАН ВУЛОВИЋ

**СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОБЕЛЕЖЈА НО РАТА
ТАКОВСКОГ КРАЈА**

Настављајући обраду споменика и спомен-обележја народно-ослободилачког рата и револуције чачанског краја, у овом броју Зборника дајемо споменике постављене на територији општине Горњи Милановац и то по азбучном реду. Због великог броја обележја, овога пута биће објављена само половина од укупног броја споменика. За сваки споменик дат је опис, димензије и најнеопходнији подаци, а текст је пренет у изворном облику.

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Брдо мира

1. — Споменик, подигнут на Брду мира, југословенским интернирцима у логорима Норвешке у време рата. Постављен је у облику хумке, на чијем се врху уздиже споменик висине шест метара. Базис, облика квадрата (50×160 см) изграђен је од црног мермера, са

уклесаним државним грбом на предњој страни. На базис налаже мермерно постоље у облику жрвња (пречник 120 см), изнад кога се уздиже део споменика изливен у бронзи (висине 5 м). Споменик симболизује логор са бодљикавом жицом и мучењима заточеника. Завршава се са више трновитих копаља, која симболизују тежак пут логораша до слободе. У средњем делу споменика дата су два штита са текстовима, симболи пријатељства југословенских и норвешких народа. Испред споменика постављене су две плоче: прва плоча (59×91 см) изливена је у бронзи, са рељефним словима текста, а друга (39×50 см) од шареног мермера са уклесаним словима текста обојеним црном бојом. Аутор споменика је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка. Садржај текстова:

Štit I — Ne! Nad grobljem našim
 niko nek ne tuži.
 Uz huk lavina,
 tu, gde studen vlada
 neka samo vihor
 iznad mrtvih kruži
 u polarnoj noći
 što sumorno pada.

Štit II — Ingen nevnt, niko imenovan, ingen glemt, niko zaboravljen.

Plōča I — Od 1941. do 1945. godine nemački okupator oterao je u logore u Norveškoj 4.500 zarobljenih i ranjenih partizana i pripadnika narodnooslobodilačkog pokreta.

Bili su iz Šumadije, zapadne Srbije, Beograda, Zagreba, Leskovca, Niša, Toplice i Pomoravlja, sa Kozare, Majevice, Korduna, Banije, Like, iz Slavonije, Bačke, Banata, Srema, Štajerske, Pohorja, Zete, sa Zvečana, Povardarja. . .

U dvadeset i četiri logora od Bergena do Karasjōka, nemački fašisti streljaše, obesiše, umoriše glađu i ropskim radom u kamenolomima 3.000 nepokornih Jugoslavena.

Plōča II — Et stykke av norges fjell, fra norske venner — Komad norveške zemlje od prijatelja iz Norveške.«

2. — Спомен-костурница, подигнута на Брду мира, у коју су сахрањени пали борци Чачанског партизанског одреда и Друге пролетерске бригаде из таковског краја и борци и официри Црвене армије пали у борбама за ослобођење чачанског краја 1944. године. Костурница (9×30 м) је оивичена гранитним квадерицама у два реда

(висина 60 см). Подељена је на три једнака дела, засађена разнобојним цвећем. У горњем делу костурнице постављена су два споменика исте величине (317×75×130 см), изграђена од рустично обрађених квадера гранита црвене боје са благо засведеним горњим делом. На споменицима су уграђене плоче исте величине (160×60 см) од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима текста. Изнад плоча аплициране су петокраке, уклесане у белом мермеру, са српом и чекићем. Аутор спомен-костурнице је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Садржај текстова:

Плоча I — „Борцима и официрима херојске Црвене армије који су пали октобра и новембра 1944. године у заједничким борбама против фашистичког агресора, сахрањено 408.

Плоча II — 1941—1945. У току народноослободилачке борбе и народне револуције погинуло је са територије општине Горњи Милановац 842 борца и стрељано 295 жртава фашистичког терора.

Овде су сахрањени погинули првоборци из славне II пролетерске бригаде и Чачанског партизанског одреда.

Поповић Светозар, Народни херој из Гор. Милановца, Дражовић Драгомир, Народни херој из Гор. Милановца, Јанићијевић Радисав, Народни херој из Белог поља, Матијевић Тихомир, Народни херој из Луњевице, Белајац Јово из Босанске крајине, Басарић Милосав из Горњег Милановца, Васиљевић Огњан из Белог поља, Вукић Синиша из Горњег Милановца, Грковић Радомир из Невада, Дражовић Бранко из Горњег Милановца, Ђорђевић Борисав из Доње Врбаве, Илић Дмитар из Сврачковаца, Јевтић Мирко из Заграђа, Јевтовић Петар из Горњег Милановца, Јојић Љубомир из Београда, Катић Никола из Босанске крајине, Лазић Владимир из Горњег Милановца, Матијевић Светолик из Луњевице, Миловановић Миливоје из Велеречи, Милић Миливоје из Велеречи, Миловановић Љубиша из Луњевице, Миловановић Рајко из Горњег Милановца, Павловић Миливоје из Велеречи, Павлов Љубомир из Горњег Милановца, Петровић Радован из Дренове, Радовановић Момчило из Горњег Милановца, Ракић Јово из Сврачковаца, Рашић Данило из Заграђа, Станковић Стојан из Босанске крајине, Тодоровић Милутин из Сврачковаца, Царевевић Бошко из Горњег Милановца, Џоковић Велисав из Мајдана, Феђа Фучуђи Бесарабија СССР.

Новембра 1956 године

Одбор савеза бораца
народно-ослободилачког рата
Горњи Милановац“

3. — Споменик, подигнут на Брду мира, посвећен интернирцима таковског краја изгнаним у Норвешку у време рата. Изграђен је од бетона и састоји се из два дела: доњег у облику трапеза (41×60×90 см) и горњег у облику правоугаоника (89×130×35 см), на коме се налази плоча (58×88 см) изливена у бронзи, са рељефним словима текста. Аутор споменика је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка. Текст на плочи:

„Одгнани из отаџбине и свог родног таковског краја падоше у фашистичким логорима по Норвешкој.

Бранковић Тодор, Глишић Драгомир, Ђоровић Дионисије, Ђорђевић Радомир, Еровић Милутин, Јевтовић Милош, Јевтовић Милун, Јевтовић Радојко, Јевтовић Радомир, Малетковић Ратко, Мандић Миодраг, Маринковић Властимир, Марушић Владан, Марушић Милета, Миланковић Лазар, Миланковић Милан, Миливојевић Радивоје, Нешовић Драгослав, Остојић Миломир, Пауновић Сређко, Петковић Миливоје, Продановић Добривоје, Радовановић Миодраг, Радојевић Милан, Ристановић Милорад, Стефановић Добросав, Стојчев Панта, Тешић Радомир, Трифуновић Милета, Трифуновић Милојко, Ђурчић Дарије, Ђурчић Миливоје, Џоковић Бранко

СУБ НОР

Г. Милановац“

4. — Карађорђева ул. бр. 29

Спомен-плоча постављена на фасади куће у којој је рођен народни херој Предраг Јевтић. Плоча (60×65 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„У овој кући родио се Народни херој Драган Јевтић-Шкепо, командант XV дивизије народноослободилачке војске Југославије који је погинуо 1943. године

Општински одбор
Савеза бораца.“

5. — Карађорђева ул. бр. 2

Спомен-плоча на фасади зграде кројачке задруге, посвећена палим занатлијама и занатским радницима у народноослободилачкој борби и жртвама фашистичког терора. Плоча (80×100 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком оивиченом ловоровом гранчицом изнад текста:

„1941 — 1945 Ову спомен плочу подиже среска занатска комора у Гор. Милановцу борцима и жртвама рата, занатлијама и занатским радницима палим у Народној револуцији

Народни херој Дражовић Драгомир

Жунић Драгомир, Миловановић Радисав, Леловић Марко, Радовановић Миодраг, Недић Ранко, Максимовић Рајко, Глишић Драгомир, Симић Љубомир, Миливојевић Радивој, Ђурчић Дарје, Ђировић Милисав, Грковић Драган, Јовановић Миливоје, Мариновић Никола, Тешаћ Радомир, Лончаревић Момчило, Вукић Сениша, Кнежевић Бранислав, Јајић Саво, Басарић Милисав, Радовановић Милић, Димитров Стеван, Костадинов Риста, Матић Младен, Поњавић Живомир, Ђорђевић Живомир, Ђорђевић Милош, Дражовић Бранко, Дражовић Милош, Мијаиловић Милић, Вучковић Вукосав, Николић Драгиша, Овчаревић Драгослав, Огњановић Живко, Маринковић Власто, Миланковић Иван, Радовановић Драгутин

ЖРТВЕ

Ерић Драгослав, Атанацковић Ацо, Лучић Драгољуб, Лучић Драгослав, Лучић Милутин, Мајсторовић Милош, Штуловић Чедомир, Штуловић Радоје, Филиповић Мијаило.“

6. — Карађорђева ул. бр. 21

Спомен-плоча постављена на фасади зграде „Дечјих новина“, у којој је 1941. године заседао први Месни народноослободилачки одбор у срезу таковском. Плоча (42,5×70,5 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„У овој згради је заседавао и радио 1941 год. први М.Н.О.О. у срезу таковском

Ср. нар. одбор.“

7. — Љубићска ул бб

Споменик на улазу у Горњи Милановац, постављен на месту где је априла 1938. године формирана ћелија КПЈ. Споменик је неправилног облика, изграђен од белог гранита и стоји на правоугаоном постољу (30×70 см) од бетона. На споменику је уграђена плоча

(40×30 см) изливена у бронзи, са рељефним словима и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„На овом месту априла 1938 формирана је ћелија КПЈ у Г. Милановцу.“

8. — Љубићска ул. 66

Спомен-биста народног хероја Тихомира Матијевића, борца Друге пролетерске бригаде, постављена у кругу ПИК „Таково“. Биста (75×50 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (109×40×40 см) од црног мермера, која се ослања на двоструки базис. На постољу су уклесана и позлаћена слова текста:

„Народни херој Тихомир Матијевић“.

Аутор бисте је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка.

9. — Љубићска ул.

Спомен-плоча, постављена на фасади Болнице, у којој су 1941. године четници заробили 360 партизана и предали Немцима, који су их стрељали у Ваљеву. Плоча (65,5×45 см) је од црног мермера, са уклесаним словима обојеним сребрном бронзом и петокраком изнад текста:

„Подлим нападом четника Д. М. у овој згради заробљено је 8. XI. 1941. год. 360 бораца П. О. Ј-а који су потом предати немцима и стрељани у Ваљеву

Обновио Општински одбор
Н.О.Р-а Гор. Милановац
1970.“

10. — Маршала Тита ул. 66

Споменик, постављен на тргу у центру града, посвећен палим борцима таковског краја у народноослободилачкој борби. Изграђен је од белог мермера облика две правоугаоне плоче (203×400×25 см) које су у угловима састављене. Обе плоче рељефно су обрађене. На једној је приказана борба партизанског борца са немачким војником, док друга приказује мајку која се са дететом у наручју брани од окупаторске авети. Лево од споменика постављен је обелиск изливен у бронзи, који се састоји из два међусобно повезана дела. Аутор споменика је Ратомир Стојадиновић, академски вајар из Београда.

11. — Маршала Тита ул.

Спомен-биста народног хероја Предрага Јевтића, команданта 15. словеначке дивизије, постављена у кругу касарне. Биста (95×60 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (151×63,5×54 см) правоугаоног облика од шареног мермера, са уклесаним словима текста:
„Народни херој Јевтић Предраг.“

12. — Маршала Тита ул.

Спомен-биста народног хероја Тадије Андрића, командира Прве таковске чете 1941. године, постављена испред зграде Основне школе „Др Иван Рибар“. Биста (70×55 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (92×61,5×30,5 см) правоугаоног облика од црног мермера. Аутор бисте је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка. На постољу су уклесана слова текста:

„Народни херој Тадија Андрић.“

13. — Маршала Тита ул.

Спомен-плоча постављена на месту где се налазила зграда у којој је био смештен Штаб Таковског партизанског батаљона 1941. године. Плоча (80×60 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„У згради која је постојала на овом месту био је смештен штаб Таковског партизанског батаљона у ослобођеном Горњем Милановцу све до паљевине града октобра 1941. године.

Општински одбор
Савеза бораца.“

14. — Милоша Великог ул.

Спомен-биста народног хероја Светозара Поповића, шпанског борца и начелника Главног штаба НОП одреда за Србију, постављена испред зграде Гимназије „Таковски устанак“. Биста (90×70 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (130×64×37 см) од штокованог гранита, на коме су уклесана слова текста:

„Народни херој Светозар Поповић.“

15. — Милоша Великог ул.

Спомен-плоча у ходнику зграде Гимназије „Таковски устанак“, посвећена палим учесницима и наставницима у народноослободилачком рату. Плоча (120×80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„1941 — 1945 ученици и наставници милановачке гимназије погинули у народноослободилачкој борби

Адамовић Братислав, Аксић Видосав, Аксић Милутин, Алексић Миодраг, Бојковић Петар, проф. Божовић Драгољуб, н. херој, Вуковић Мирослав, Даниловић Јован, Драгићевић Младен, Живковић Станимир, Илић Дмитар, Илић Милутин, Јеремић Радисав, Јовановић Миливоје, Јовановић Радојко, Караулић Радојица, Костић Крунислав, Лабудовић Милорад проф. Марковић Милан, Марковић Тодор, Марцел Шнајдер, др филоз. Мерсов Зија, Милићевић Милан, Миловановић Момчило, Мрвић Бранивоје, Николић Радојица, Остојић Тихомир, Оташевић Миодраг, Павлов Љубомир, Петровић Радован, Поповић Зоран, Радаковић Јованка проф. Радовановић Миодраг, Радовановић Момчило, Радуловић Миодраг, Рајковић Љубомир, Рашић Данило, Солујић Гвозден, Спасић Божидар, Стефановић Милојко, Тешић Мирослав, Тодоровић Стојанка наст. Тодоровић Милутин, Тресачевић Миливоје, Царевић Бошко, Шкоро Радомир, Шутић Рајко

Ученици и наставници
гимназије
Горњи Милановац.“

16. — Раскрсница

Спомен-тенк, постављен на раскрсници пута према Београду и Крагујевцу у знак сећања на борбу Таковског партизанског батаљона против окупатора октобра 1941, када су заробљена два немачка тенка. Постављен је на бетонском постолу, испред кога је уграђена плоча (44×61 см), изливена у бронзи, са рељефним словима текста:

„У Мајдану и овде на реци Деспотовици, 6 и 15 октобра 1941. године борци Таковског батаљона партизанског одреда „Др. Драгиша Мишовић“ заробили су два немачка тенка.

Као први устанички тенкови учествовали су у борбама на Рапај брду и Краљеву 1941. године.“

17. — Стадион

Спомен-чесма на стадиону ФК „Таково“ посвећена палим спортистима и спортеким радницима у народноослободилачком рату. Чесма је изграђена од гранита са основом (80×156×40 см) од грубо обрађених и неједнаких квадера. Чесма је правоугаоног облика (98×116 см) са лучно засведеним горњим делом и два полустуба са стране. На врху чесме је постављена фудбалска лопта обрађена у камену. Између два полустуба постављена је плоча (98×80 см) од белог мер-

мера са уклесаним словима текста обојеним црном бојом и петокраком, на којој је уклесана глава борца овенчана лаворовом гранчицом. Аутор спомен-чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„1941 — 1951 У част десетогодишњице Народне револуције а поводом прославе четрдесетогодишњице свога оснивања синдикално спортско друштво „Таково“ подиже ову спомен чесму у знак сећања и захвалности својим палим члановима и истакнутим спортеким радницима — првоборцима Народне револуције

Народни хероји

Предраг Јевтић и Тихомир Матијевић

Басарић Милосав, Божовић Драгољуб, Вучковић Вукосав, Дражовић Милош, Дражовић Бранко, Димитров Стефан, Ђорђевић Живомир, Ђорђевић Милош, Илић Дмитар, Илић Милутин, Јевтић Слободан, Јевтовић Перо, Лончаревић Момчило, Максимовић Рајко, Мариновић Никола, Марковић Милосав, Миловановић Рајко, Николић Воја, Николић Драгиша, Лазић Миша, Овчаревић Драгослав, Павловић Љубомир, Петковић Миле, Петровић Радован, Петронијевић Никола, Радовановић Драгутин, Чивовић Коста, Радосављевић Васо, Радовановић Мија, Радуловић Момчило, Поповић Пера, Половић Мико, Спасојевић Добривоје, Танасковић Андрија, Тешлић Радомир, Тодоровић Милутин, Ђурчић Дарије, Филиповић Драгослав, Јаић Саво, Шешовић Живојин

Управа“

18. — Таковска ул. бр. 2

Спомен-плоча на фасади штампарије „Дечјих новина“, постављена у знак сећања на време када су окупатори запалили Горњи Милановац октобра 1941. године. Плоча (60×80 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Почетком октобра 1941. године у свом злочиначком бесу, окупатори и домаћи издајници, запалили су и уништили наш слободни град али је он до краја 1941. године остао пркосна тврђава слободе читаве западне Србије.

Општински одбор
савеза бораца.“

19. — Хероја Дражевића ул. бр. 1

Спомен-биста народног хероја Радисава Јанићијевића, заменика команданта Другог батаљона Друге пролетерске бригаде, постављена испред Основне школе „Таковски партизански батаљон“.

Биста (70×50 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (99×37×32 см) од црног мермера које лежи на квадратном базису. На постољу су уклесана и позлаћена слова текста:

„Народни херој Радисав Јанићијевић „Бомба“.

Аутор бисте је Живорад Максимовић, академски вајар из Чачка.

20. — Хероја Дражевића ул. бр. 1

Спомен-плоча постављена на фасади зграде Основне школе „Таковски партизански батаљон“ у знак сећања на време када су делови Таковског и Љубићког партизанског батаљона заробили све припаднике окупаторских војника стационираних у овој згради и ослободили Горњи Милановац. Плоча (70×100 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Јединице Таковског и Љубићког партизанског батаљона у саставу Чачанског партизанског одреда заробиле су у овој згради после дуже борбе све припаднике немачког окупаторског гарнизона септембра 1941. године. На тај начин ослобођен је Горњи Милановац

Општински одбор
савеза бораца.“

21. — Хероја Дражевића ул. бр. 2

Спомен-плоча на фасади Поште, у којој је једно време био смештен Срески комитет СКОЈ-а и Команда места. Плоча (41×80 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„У овој згради новембра 1941 године био је једно време смештен Срески комитет СКОЈ-а и Команда места

Општински одбор
савеза бораца.“

БЕЛО ПОЉЕ

22. — Спомен-чесма постављена у дворишту Основне школе у знак сећања на пале борце у народној револуцији. Изграђена је од фино тесаног камена, са засведеним горњим делом (150×166 см), на чијем врху је уграђена метална петокрака. Постоље чесме је изгра-

ђено од правилно тесаних камених блокова неједнаке величине. Чесма је ограђена са осам бетонских стубића, који су међусобно повезани металним цевима у три реда. На предњој страни чесме уграђене су две плоче од белог мермера. На првој плочи (35×60 см) у рељефу су приказана два мушка попрсја, између којих је урезана петокрака са српом и чекићем и текстом:

„Народни хероји Тадија Андрић и Радисав Јанићијевић“.

Друга плоча (80×118 см) је са уклесаним и позлаћеним словима текста и петокраком са српом и чекићем, испод које је у рељефу дата глава борца, овећана лоровом гранчицом. Аутор спомен-чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца.

Текст на плочи:

„У знак сећања и захвалности грађани Белог Поља својим палим члановима К. П. Ј. и осталим борцима

првоборцима наше

НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Лазаревић Милош члан КПЈ од 1938 г. погинуо у Пријеполу 1943 г. Јанићијевић Радисав члан КПЈ од 1941 г. погинуо у Фочи 1943 г. Андрић Тадија члан КПЈ од 1941 г. погинуо у Сјеници 1941 г. Васиљевић Живко члан КПЈ од 1938 г. стрељан у Крагујевцу 1943 г. Луковић Драгомир погинуо 1941 г. Лазаревић Живадин премлаћен, умро 1945 г. Рајковић Миливоје погинуо у Босни 1944 г. Јаковљевић Миодраг члан КПЈ од 1938 г. стрељан у Немачкој 1944 г. Васиљевић Огњан члан КПЈ од 1942 г. погинуо у Босни 1943 г. Луковић Драгић члан КПЈ од 1942 г. погинуо у Црној Гори 1943 г. Лазаревић Добривоје члан СКОЈ-а стрељан од четника Д. М. 1943 г. Андрић Богољуб стрељан 1943 г. Поповић Милован погинуо у Босни 1944 г. Милошевић Љубиша премлаћен, умро 1942 г.

Ову спомен-чесму подижу њихове породице и остали родољуби и ср. одбор сав. бораца 1952 године“

БЕРШИЋИ

23. — Спомен-чесма на фасади Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (70×67 см) је од црног мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Палим борцима и жртвама фашистичког терора у II светском рату од 1941 до 1945. г. Радовановић Миодраг (Корчагин), Брковић Милета, Јовичић М. Момчило, Јаковљевић Крсман, Николић Д. Михаило, Павловић П. Милун, Симовић Драган, Солујић Гвозден, Солујић Милан, Солујић Љубомир, Солујић Д. Драгојле, Танасковић Љубиша, Тадић Радоица.

Жртве фашистичког терора Брковић Родољуб, Брковић Љубиша, Николић Милош, Николић М. Живота, Радовановић Срећко, Стоковић Божидар.

Месни одбор савеза бораца
БЕРШИЋИ“.

7. јула 1961. године

БОГДАНИЦА

24. — Споменик постављен у близини Задружног дома, посвећен палим борцима у народноослободилачком рату. Изграђен је од црног мермера, правоугаоног облика (63×30 см), чија је десна страна у горњем делу заобљена. Ограђен је дрвеном оградом. На споменику су урезана и позлаћена слова са петокраком изнад текста:

„Палим друговима за ослобођење. Споменик подигоше чланови Савеза комуниста из Богданице 1955 год.“

25. — Спомен-плоча, постављена на фасади зграде Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (75×80 см) је од црног мермера у горњем делу полукружно засведена, са уклесаним словима обојеним сребрном бронзом и петокраком изнад текста:

„Палим за слободу, независност и социјализам

1941 — 1945

борци

Богданице и Мршеља

Матијевић Милан, Петковић Станиша, Павловић Божо, Терзић Миленко, Јовковић Вентислав, Марковић Миломир, Николић Станоје, Петровић Милојко.

Жртве фашистичког терора

Вукашиновић Добрило, Маринковић Превислав, Милетић Душан, Милетић Радован, Продановић Војо, Сретеновић Станиша, Сретеновић Радован, Стјепановић Милош, Стјепановић Миљко, Чоловић Дра-

гутин, Колаковић Миливоје, Матијевић Милун, Милетић Радоје, Милетић Љубинко, Продановић Радојле, Стојковић Милан, Стојковић Лука, Томић Светолик, Томић Јордан, Трнавац Јевто.

4 јула 1959 г.

Савез бораца НОР-а
Богданица“

БОЉКОВЦИ

26. — Спомен-чесма, постављена у центру села, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора села Бољковци, Штавица, Крива Река, Ручићи, Лалинци и Угриновци. Чесма (280×210×83 см) је грађена од фино обрађеног гранита, са засведеним горњим делом, на коме је уграђена петокрака. Постоље чесме изграђено је од правилно тесаних камених блокова неједнаке величине. Изнад плоче урезана је петокрака са српом и чекићем. На предњој страни чесме уграђена је плоча од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима текста. Аутор спомен-чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„1941 — 1945 Савез бораца НОР општ. Бољевачке палим борцима и жртвама фаши. терора

Бољковци

Свето Милићевић, Раденко Вербић, Милан Вербић, Петар Гргић, Димитрије С. Илић, Михаило Рељић, Милутин Еровић, Чедомир Каровић, Владан Рељић, Јерослав Еровић, Владан Недељковић, Радојко Недељковић, Милица Недељковић, Милијан Вербић, Живојин Обрадовић, Јован Рељић, Драгољуб Рељић, Радосав Аксентијевић, Димитрије Ж. Илић, Грујица Пантић, Милољуб Аксентијевић, Чедомир Илић, Михаило А. Рељић, Љубисав Јеремић

Штавица

Предраг Новичић, Миломир Мајсторовић, Александар Којић, Жарко Којић

Крива Река

Срећко Бојовић, Милојко Милошевић, Милан А. Миличић, Радомир Николић, Гојко Николић

Ручићи

Јеврем Жижовић, Гвозден Илић, Драгослав Илић, Драгослав Томић, Жижа Жижовић — Живота, Предраг Ристовић, Радивоје Лазаревић, Драгиша Павловић, Славиша Симовић, Живорад Стевановић, Живка Жижовић, Милица Жижовић, Рожалија Жауцер

Лалинци

Миодраг Вуксановић, Јубиша Милошевић, Гојко Милошевић, Славиша Милошевић, Живорад Весић, Гојко Арсовић, Момчило Весић, Миодраг Сарић, Драгослав Сарић, Душан Петковић, Славко Старчевић, Божидар Пантић, Јован Николић

Угркивци

Радоје Радојичић, Пантелија Сретеновић, Василије Радојичић, Родољуб Тодоровић, Радојица Дмитровић, Светолик Тодоровић, Драгомир Тодоровић.

29 — XI — 1956 год.

Писо Драгиша — Мијослав“

БРАЈИЋИ

27. — Спомен-плоча, постављена на фасади зграде у којој је 1941. године био четнички затвор у коме су мучени и стрељани партизански борци. Плоча (43×67 см) је од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„У подруму ове зграде и на Дреновом врху четници су 1941. године зверски мучили, стрељали и маљевима убили неколико стотина бораца партизанских одреда Југославије

Јули 1966. године

Општински одбор
савеза бораца Н.О. Рата
Горњи Милановац.“

28. — Споменик подигнут у центру села у знак сећања на партизанске борце које су у овом селу стрељали четници Драже Михаиловића новембра 1941. године. Изграђен је од камена пирамидалног облика (365×200 см) и састоји се из четири дела који су различито обрађени: основа квадратног облика изграђена је од грубо тесаних

камених квадара, на чијој је предњој страни уграђена плоча (25×60 см) од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима текста. На основу налаже квадратни део од фино обрађеног камена са уграђеним рељефом (56×70 см) од белог мермера. Рељеф приказује тренутак стрељања: четири фигуре међусобно везане конопцима, од којих су крајње две са високо уздигнутим песницама. У њих су уперене четири пушчане цеви. У доњем десном углу представљена је фигура стрељане жене. Трећи део облика зарубљене пирамиде од фино обрађеног камена има уклесану петокраку са лоровом гранчицом и годином 1941. Завршни део споменика је, такође, пирамидалног облика, са металном петокраком на врху. На квадратном постољу од бетона постављена је ограда, која се састоји од осам металних стубића међусобно повезаних масивним ланцима. Аутор споменика је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„Новембра 1941 г. подлом издајом четника Д. М. стрељано је у овом селу из читаве Шумадије више десетина мучки заробљених истакнутих првобораца наше Народне револуције чије су мученичке кости узидане у темеље ове спомен-костурнице.

Срески одбор сав. бораца

1951 г.“

БРЂАНИ

29. — Споменик постављен испред зграде Основне школе, посвећен палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Изграђен је од фино обрађених камених квадара (340×140×100 см). У доњем делу је ужи (100 см), а према врху се шири (140 см). Испред споменика је пространи поплочани плато (620×705×310 см) са две саксије на угловима и клупом од камена на средини. На споменику је уграђена плоча (120×85 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста. Аутор споменика је Жика Милошевић, директор Основне школе у Брђанима.

Текст на плочи:

„Спомен палим борцима НОР-а и жртвама фашистичког терора од 1941 до 1945 године

Борци

Тешић Мирослав, Шенчевић Јанко, Шенчевић Мирослав, Ђурчић Миливоје, Глишић Станоје, Кићановић Божидар, Тешић Милорад, Бошњаковић Игњат, Бошњаковић Миодраг, Дакић Гојко, Дакић Рајица, Ангелов Ангел, Бошњаковић Слободан, Божовић Милутин, Гли-

шић Миодраг, Гујаница Станоје, Достанић Милољуб, Јелић Божићдар, Кнежевић Богдан, Марковић Милета, Поњавић Радојко, Стризовић Миодраг, Стризовић Милорад, Савић Ивко, Спасојевић Вељко, Тодоровић Марко, Тешић Александар, Топаловић Радосав.

Жртве фашистичког терора

Вићентијевић Станимир, Достанић Радомир, Јовановић Сретен, Кољајић Војислав, Костић Мојсило, Кнежевић Николија, Стризовић Радомир, Топаловић Велимир, Ђурчић Гроздана

Спомен подижу грађани
села Брђана“

25. V. 1966. године

БРЕЗНА

30. — Споменик постављен на месту где су четници 1941. године стрелјали два непозната партизана. Саграђен је од бетона (92×60 см) у основи квадратног облика, док је горњи део косо засечен и на њему је уграђена плоча (43×48 см) од црног мермера, са уклесаним словима и петокраком изнад текста:

„На овом месту четници су 1941 године стрелјали два непозната партизана

јули 1966 године

Грађани
Брезне“

31. — Спомен-плоча на фасади Задружног дома, постављена у знак сећања на формирање прве Таковске партизанске чете јула 1941. Плоча (60×80 см) је од белог мермера, са уклесаним словима, обојеним црном бојом и петокраком изнад текста:

„У овом селу на месту званом „Јоковића поток“ формирана је јула 1941. године прва Таковска Партизанска чета

Срески одбор
савеза бораца“

32. — Спомен-плоча на фасади Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора и палим ратницима у првом светском рату. Обе плоче (55×90 см и 81×104 см) су од црног мермера, са уклесаним словима. Текст на плочи на левој страни:

„Изгинули у народно-ослободилачком рату 1941—1945
Драгутин Боровњак, Богдан Јоковић, Вукосав Козодер, Љубинко Козодер, Срећко Козодер, Рајко Ломовић, Цветко Мијатовић, Радоје

Радојевић, Радмила Радојевић, Драгутин Таловић, Сретен Таловић,
Крста Филиповић, Петар Филиповић

Жртве фашистичког терора

Душан Вуковић, Михаило Козодер, Милан Милошевић, Свето Пе-
ровић, Благоје Таловић

7 јули 1958 г.

Организација
Савеза бораца
Брезна“

„Изгинулим у првом светском рату

Војин Боровњак редов, Драгомир Боровњак редов, Љубисав Боров-
њак редов, Милорад Боровњак наредн. Танаско Боровњак редов,
Димитрије Брајовић поднаред. Милан Брајовић редов, Миладин Бра-
јовић редов, Михаило Брајовић наредник, Рајко Брајовић редов, Бу-
димир Васиљевић редов, Симо Васиљевић кап. I кл. Милтија Врцало-
вић редов, Љубисав Јовановић редов, Душан Козодер редов, Живота
Козодер редов, Драгутин Ковачевић редов, Живко Ковачевић редов,
Љубивоје Ковачевић редов, Милош Ковачевић редов, Милутин Ко-
вачевић редов, Живојин Лазаревић редов, Игњат Ломовић редов,
Љубивоје Ломовић редов, Божидар Матовић редов, Михаило Мило-
шевић наредник, Младен Повремовић кап. I кл. Илија Проковић
редов, Ратко Симовић наредн. Живан Таловић редов, Миладин Та-
ловић редов, Милош Таловић редов, Радомир Таловић редов, Радован
Таловић редов, Димитрије Трифуновић редов, Живојин Трифуновић
редов, Милорад Филиповић редов, Божидар Филиповић редов, Ни-
кола Филиповић редов.

7 јули 1958

Организација Савеза бораца
Брезне“

БРУСНИЦА

33. — Спомен-чесма посвећена палим борцима у народносло-
бодилачком рату и жртвама фашистичког терора. Чесма (155×180
×35 см) је грађена од фино обрађеног гранита, са засведеним гор-
њим делом и два обрађена полустуба са стране. Основа чесме изгра-
ђена је од рустично обрађених камених квадара неједнаке величине.
На врху чесме постављена је метална петокрака, испод које су укле-
сане године: „1941—1945.“ Чесма је укопана у земљу за 105 см и
прилази се преко три степеника. На предњој страни чесме постав-
љена је плоча (100×80 см) од белог мермера, са уклесаним и повла-

њеним словима и петокраком са рељефном главом борца, овенчаном лаворовом гранчицом. Аутор споменика је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„Грађани села Бруснице својим палим борцима и жртвама Народне Револуције

Борци

Јевтовић Петар, Васовић Љубинко, Жижовић Ратко, Жижовић Драгиша, Жижовић Михаило, Јевтовић Драгослав, Ковачевић Миливоје, Маријановић Миломир, Маријановић Гвозден, Маринковић Милан, Миљановић Анте, Мартиновић Милан, Миливојевић Младен, Нешковић Станимир, Поповић Радослав, Поњавић Живомир, Поњавић Радослав, Поњавић Драгиша, Поњавић Андрија, Стругаревић Властимир, Стругаревић Љубиша, Стојановић Милош, Тришић Миодраг, Чоловић Живорад, Марјановић Милић

Жртве

Андријевић Светомир, Вујић Стојан, Дробњак Љубивоје, Јевтовић Светомир, Јевтовић Андрија, Ковачевић Војо, Ковачевић Велисав, Лучић Милош, Миливојевић Сретен, Нешковић Драгиша, Нешковић Миодраг, Нешковић Боривоје, Нешковић Милован, Поњавић Милић, Поњавић Чедомир, Поњавић Драгић, Стојановић Милорад, Стојановић Илија, Тројанчевић Недељко
Брусница 1952 г.“

ВЕЛЕРЕЧ

34. — Спомен-плоча на фасади Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (160×86 см) је од црног мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Палим борцима и жртвама фашистичког терора у борби за слободу и социјализам у току народне револуције 1941—1945

Борци

Николић М. Драгиша, Бркић С. Велизар, Видић Д. Мијодраг, Вељковић М. Вера, Вељковић М. Алекса, Димитријевић Д. Милован, Ђоковић Ж. Добросав, Ђоковић Ж. Славиша, Илић Р. Милутин, Јовановић С. Милосав, Јовановић Г. Мирко, Јанићијевић В. Радосав, Лазаревић Д. Богољуб, Лазаревић Д. Милутин, Миловановић Д. Миливоје, Миловановић М. Будимир, Милић Б. Миливоје, Милић Б. Милорад, Павловић Ј. Миливоје, Павловић Ј. Милинко, Милановић Д.

Добрица, Николић М. Војимир, Пауновић М. Срећко, Пауновић Т. Станимир, Пауновић М. Боривоје, Петровић Ј. Наталија, Срећковић С. Миливоје, Стефановић Б. Драгослав, Ћировић С. Момир, Ћировић А. Милош, Царевић М. Радоња, Царевић М. Жарко, Николић М. Добросав, Петровић Д. Славољуб, Минић М. Милун.

Жртве фашистичког терора

Глишовић А. Милорад, Миловановић Рајко, Милић В. Ангелина, Царевић Јулијана, Марковић С. Љубиша, Недељковић К. Милош, Петровић О. Бранко, Срећковић С. Драгољуб, Туловић В. Миливоје, Ћировић М. Савка, Царевић С. Наталија

Основна организација савеза бораца села Велеречи.“

1 мај 1961 године

35. — Споменик подигнут на месту зв. „Турско брдо“, где су децембра 1944. четници стрељали групу партизанских бораца и припадника НОП-а. Изграђен је од црвеног пешчара (163×100×20 см), са нешто ширим горњим делом и плочом на врху. Споменик је ограђен металним цевима постављеним у три реда. На споменику је уграђена плоча (75×44 см) од црног мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Осуђени на смрт у Такову а стрељани на овом месту од стране четника 17. VIII. 1944. године:

Гида Милић из Велеречи, Будимир Миловановић из Велеречи, Милун Минић из Велеречи, Радиша Продановић из Леушића, Александар Милосављевић из Коштунића, Станика Стефановић из Теочина

Општински одбор савеза бораца
Горњи Милановац
29. XI. 1966. године

36. — Спомен-плоча постављена на фасади куће у којој је рођена Наталија Петровић, борац Шесте источnobосанске бригаде. Плоча (47×63 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима текста. У горњем делу плоче уграђена је фотографија у порцулану, оивичена са две ловорове гранчице и две петокраке са српом и чекићем. Текст на плочи:

„Наталија Ј. Петровић

О. О. Савеза бораца
и грађани засеока „Ивовик“
7. VII. 1974.“

БРАЋЕВШНИЦА

37. — Спомен-биста Сретена Живковића, политичког комесара Јабланичког партизанског одреда, постављена испред зграде Основне школе која носи његово име. Биста (75×30 см) је изливена у бронзи и стоји на постољу (105×35×30 см) од белог гранита, на коме су уклесана и позлаћена слова:

„Сретен Живковић 1911 — 1943.“

38. — Спомен-чесма, подигнута у дворишту Основне школе „Сретен Живковић“, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Чесма је изграђена од обрађених квадара гранита и састоји се из два дела међусобно повезана. Први део је правоугаоног облика (230×60 см), са уграђеном плочом (103×82 см) од црног мермера и уклесаним словима текста. Други је нешто већи (260×60 см), са косом ивицом и аплицираном петокраком при врху. Са бочних страна чесма је ограђена ниским зидом од грубо тесаног камена. Аутор чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„Палим борцима и жртвама фашистичког терора који дадоше своје животе у народноослободилачком рату 1941—1945

Пали борци

Живковић Сретен, Д. Црнућа, Живковић Добрана, Д. Црнућа, Алексић Алекса, Г. Црнућа, Ђоновић Љубисав, Д. Црнућа, Ђорђевић Душан, Г. Црнућа, Живковић Бранко, Д. Црнућа, Кајмаковић Драгослав, Липовац, Казаковић Живомир, Г. Црнућа, Красојевић Боривоје, Г. Црнућа, Крушковић Светислав, Г. Црнућа, Лаловић Милан, Прњавор, Луковић Велисав, Липовац, Луковић Владислав, Липовац, Луковић Мирко, Липовац, Луковић Саво, Липовац, Матић Младен, Д. Црнућа, Маринковић Миодраг, Г. Црнућа, Маринковић Властимир, Г. Црнућа, Маринковић Драгољуб, Г. Црнућа, Матић Мирослав, Г. Црнућа, Максимовић Живота, Д. Црнућа, Отњановић Живко, Г. Црнућа, Отњановић Драгиша, Липовац, Павловић Тадија, Прњавор, Прекић Милоје, Липовац, Радосављевић Љубиша, Д. Црнућа, Стевановић Добросав, Липовац, Стевановић Драгиша, Липовац, Стевановић Петар, Прњавор, Стевановић Драган, Д. Црнућа, Стевановић Милован, Прњавор, Топаловић Војимир, Липовац, Урошевић Милан, Липовац.

Жртве фашистичког терора

Алексић Живан, Г. Црнућа, Ђорђевић Милић, Враћевшница, Ерић Радомир, Враћевшница, Жиловић Витор, Липовац, Ивовић Јован, Враћевшница, Јевтовић Бранко, Д. Црнућа, Марковић Ђурђе, Липовац, Марковић Милорад, Д. Црнућа, Нешовић Светозар, Липовац, Пајовић Драгутин, Липовац, Прекић Љубомир, Липовац, Петровић Љубисав, Липовац, Павловић Јеремија, Прњавор, Пантелић Анахије, Д. Црнућа, Стевановић Светомир, Липовац, Стевановић Никола, Прњавор, Трифуновић Чедомир, Липовац, Трифуновић Велимир, Липовац, Радојичић Драгомир, Липовац.

29 новембар 1966

Ову спомен-чесму подиже
Основна организација Савеза бораца
Н.О.Р. Враћевшница.“

ВРЧАНИ

39. — Спомен-плоча на фасади зграде Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (80×70 см) је од црног мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„Борећи се против окупатора и његових помагача у току рата од 1941—1945 из села Врчана дали су своје животе

Првоборци

Пурић Војимир, Пурић Драгиша, Марјановић Предраг, Гавриловић Милош, Ристивојевић Драган

Борци

Ковачевић Војислав, Станковић Жико, Миланковић Немања, Јовановић Будимир, Јовановић Милорад, Адамовић Периша

Жртве

Адамовић Милутин, Адамовић Радомир, Адамовић Радојко, Филиповић Драгиша, Филиповић Борисав, Србовић Душан, Милановић Милинко, Сретеновић Тиосав, Сретеновић Радисав, Миловановић Душан, Лазовић Живорад, Адамовић Драгојле

27 — IV — 1964. Грађани с. Врчана.“

ГОЈНА ГОРА

40. — Спомен-плоча на фасади зграде Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату, жртвама фашистичког терора и ратницима палим у првом светском рату. Плоча (66 × 99 см) је од црног мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком између два реда текста:

„Палим борцима у току народно-ослободилачког рата од 1941 до 1945 г.

Марић Милољуб, Марић Милош, Марић Радован, Петровић Маринко, Јаћимовић Душан

Борци I свт. рата

Лазовић В. Видосав, Трифуновић Д. Велимир, Трифуновић Ј. Стојан, Бабовић Јован, Маџаревић Тодор, Маџаревић Никола, Шишовић Вујадин, Трифуновић Б. Радојица, Радојевић П. Недељко, Трнавац Саво

Жртве фаш. терора

Бабовић Адам, Марић Милан, Марић Јован, Милошевић Николија, Стјепановић Милорад, Стјепановић Милојко, Савић Стојана, Трифуновић Војимир, Тимотијевић Алекса, Тимотијевић Драган, Урошевић Митар, Урошевић Милета, Урошевић Крста, Урошевић Љубивоје, Томовић Милија, Гавриловић Миливоје

7-VII-1961 г.

Савез бораца Н.О.Р. Гојна Гора.”

ГОРЊА ВРБАВА

41. — Спомен-плоча на фасади зграде Основне школе „Сретен Живковић“, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Плоча (58×80 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„Палима за слободу, независност и социјализам 1941—1945

Борци:

Ђоковић П. Драган, Кочовић Р. Милан, Лукић Д. Миливоје, Лукић В. Милутин, Лукић Ж. Драгутин, Лукић Т. Милан, Малетковић (име нечитко), Неранчић С. Милован, Павловић М. Миломир

Жртве фашист. терора:

Лукић Ж. Борисав, Лукић П. Александар, Малетковић П. Ратко, (презиме нечитко) Ж. Рајко, Нешовић В. Остоја, Нешовић С. Радосав

4 јула 1959

Савез бораца НОР-а
и мештани Г. Врбаве.“

ГОРЊИ БАЊАНИ

42. — Спомен-чесма у дворишту Основне школе, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату и жртвама фашистичког терора. Чесма је правоугаоног облика (235×142×82 см) и изграђена од бетона, са засведеним горњим делом и четири кугле на угловима. На предњој страни чесме уграђена је плоча (77×60 см) од белог мермера, са уклесаним словима обојеним црном бојом и петокраком са српом и чекићем изнад текста:

„Палим борцима и жртвама фашистичког терора у борби за слободу и социјализам у току народне револуције 1941—1945

Борци

Полом

Василијевић Војимир, Деспотовић Милун, Драшковић Јездимир, Драшковић Радојица, Ђуровић Александар, Милошевић Љубиша, Петровић Војин, Петровић Велизар

Бањани

Ерић Миодраг, Игњатовић Радич, Николић Радиша, Сретеновић Драгослав

Жртве

Алимпијевић Светозар, Г. Бањани, Дмитровић Борка, Полом, Драшкић Милојка, Полом, Николић Мијодраг, Г. Бањ. Ивановић Радовинка, Полом, Ивановић Миливоје, Полом, Николић Милорад, Г. Бањани, Петровић Добросав, Полом, Весовић Радиша

Удружење бораца Н.О.Р.

22. XII 1963 год.

села: Полома, Г. Бањана и Лозња.“

ГОРЊИ БРАНЕТИЋИ

43. — Споменик подигнут на месту зв. „Липовита“, где су четници стрељали групу бораца из Озрема, Горњих и Доњих Бранетића. Изграђен је од белог гранита у облику правоугаоне плоче (195×66

×15 см), са металном петокраком на врху. На споменику је уграђена плоча (100×70 см) од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком испод које је рељефна глава борца овенчана лоровом гранчицом. Аутор споменика је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„1943 године 30 и 31 маја у Гор. Бранетићима на Липовити четници Д. М. мучки су стрељали истакнуте првоборце Народне Револуције из села Озрема, Горњих и Доњих Бранетића и то: Глишић Мирка, Јоксић Мирка, Јововић Радовина, Лазаревић Љубисава, Лазаревић Михаила, Лазаревић Драгослава, Новаковић Јездимира, Раковић Тисава, Танасковић Драгишу исте године 15 — VIII стрељани су Лазаревић Живорад и Василијевић Драгић и Тодоровић Миломир

Милан и Стојан Гачановић стрељани 1944 г

Срески одбор Савеза бораца.“

44. — Спомен-чесма испред Задружног дома, посвећена палим борцима у народноослободилачком рату, жртвама фашистичког терора и ратницима палим у првом светском рату. Чесма је изграђена од прanita и има облик капије (267×175×50 см), са металном петокраком на врху. Са бочних страна уздиже се ниска камена ограда (56×52×35 см), са чије су спољне стране постављене металне клупе у целој дужини ограде. На левој и десној страни чесме уграђене су две плоче (130×40 см) од црног мермера, са уклесаним словима, док средишни део заузима плоча (100×70 см) од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком оивиченом са две лорове гранчице. Аутор чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочама:

„Изгинулим ратницима 1912 — 1918 села Гор. Бранетића Лазаревић Младен мајор, Аксентијевић Аксентије, Аксентијевић Павле, Аксентијевић Тихомир, Аксентијевић Радован, Аксентијевић Милош, Благојевић Вујадин, Благојевић Милосав, Васовић Стојадин, Васовић Добривоје, Васовић Драгомир, Васовић Михаило, Василијевић Александар, Василијевић Михаило, Вуксановић Милорад, Вуксановић Крсман, Вуксановић Војимир, Вуксановић Радомир, Вуксановић Светислав, Вуксановић Радомир, Глишовић Тихомир, Глишовић Милан, Глишовић Владимир, Глишовић Милутин, Дамњановић Јеротије, Дамњановић Драгомир, Дамњановић Драгољуб, Дамњановић Драгомир, Ђорђевић Драгић, Ђорђевић Драгутин, Ђурђевић Михаило,

Ђурђевић Миленко, Жижовић Драгољуб, Жижовић Грујица, Жижовић Лука, Жижовић Будимир, Жижовић Љубисав, Жижовић Алексејије, Жижовић Милутин, Жижовић Живојин, Жижовић Владимир, Жижовић Велисав, Жижовић Александар, Живковић Стојадин, Ивовић Будимир, Ивовић Владисав, Ивовић Љубинко, Ивовић Миленко, Ивовић Рајко, Јеличић Стојан, Васовић Драгомир кап-І-кл. Јеличић Будимир, Јеличић Драгиша, Јеличић Костадин, Јестровић Војислав, Јестровић Миливоје, Јестровић Петар, Јестровић Светозар, Јестровић Алекса, Јовановић Чедомир, Лазаревић Милан, Лазаревић Светозар, Лазаревић Ђорђе, нс-к-звезде, Лазаревић Милош, Луковић Милинко, Лучић Живорад, Лучић Добросав, Лучић Велисав, Марић Милинко, Марић Божо, Марић Драгољуб, Миленковић Живота нс-к-звезде, Миленковић Љубомир, Миленковић Светозар, Миленковић Панто, Милошевић Стојан, Милошевић Раденко, Мијатовић Благоје, Мијатовић Милоје, Матовић Марко, Матијевић Јован, Трнавац Живојин, Трнавац Рајко, Трнавац Милић, Трнавац Живан, Трнавац Миленко, Трнавац Вељко, Радовановић Милорад, Радовановић Илија, Радовановић Драгић, Станојевић Божидар, Стевовић Милан, Стевовић Добросав, Стевовић Радојица, Стевовић Милорад, Старчевић Милосав, Старчевић Радисав, Филиповић Чедомир, Филиповић Љубо, Мијатовић Светолик.

Савез бораца и грађана
рад. Васовић.“

„1941 — 1945 Они су јуначки пали да би ми боље живели

Борци

Ђурђевић Радомир, Ђурђевић Обрад, Глишић Драгомир, Дамљановић Божидар, Тодоровић Миломир, Трнавац Милојко, Жижовић Милинко, Стевановић Миломир, Лучић Божидар, Радоњић Милисав, Величковић Радовин, Старчевић Будимир, Дамњановић Гвозден, Јестровић Љубиша, Јестровић Радован, Глишковић Драгиша, Марић Славољуб, Марић Радовин, Жижовић Лазар, Жижовић Будимир, Васовић Миломир, Васиљевић Милутин, Милошевић Недељко, Милошевић Станмир, Стевановић Драгомир

Жртве

Жижовић Милојко, Лазаревић Живорад, Ђурђевић Зорка, Вуксановић Здравко, Вуксановић Славко, Василијевић Драгић, Ђурђевић Нада, Филиповић Миодраг, Миленковић Владимир, Лучић А. Милорад

Слава им!“

ГРАБОВИЦА

45. — Спомен-плоча постављена на фасади куће Илића, у којој је погинуо Миодраг Радовановић „Корчагин“, члан Окружног комитета КПЈ за округ чачански, са групом бораца Чачанског партизанског одреда, марта 1944. године. Плоча (42×80 см) је од белог мермера, са уклесаним и позлаћеним словима и петокраком изнад текста:

„У овој кући је 9 марта 1944 године јуначком смрћу погинуо Миодраг Радовановић „Корчагин“, члан Окружног комитета Комунистичке партије Србије, са групом бораца Чачанског партизанског одреда.

Ср. одб. сав. бораца.“

46. — Спомен-чесма подигнута у шуми зв. „Ждребан“ у знак сећања на пале борце у народноослободилачком рату и жртве фашистичког терора. Средњи део чесме (255×150 см) изграђен је од блокова гранита рустично обрађених. Са обе стране постављен је зид од истог материјала, који се напред степенасто спушта. Чесма је са предње стране ограђена са два стубића и металним цевима у два реда. На средњем делу чесме постављена је плоча (90×60 см) од црног мермера, са уклесаним словима текста обојеним сребрном бронзом. У левом горњем углу плоче уклесана је петокрака са пушком и лаворовом гранчицом. Аутор спомен-чесме је Десимир Жижовић Буин из Горњег Милановца. Текст на плочи:

„Барјак слободе над нама лепрша
преко поља, река, крша
за живот бољи живот смо дали
у борбама нисмо застајали
дали смо славу, срећу и слободу
своме поробљеном народу.

Миловановић Љ. Рајко, Дмитровић К. Драгослав, Калојевић М. Светомир, Мијаиловић М. Милић, Ђокановић М. Бранко, Ђокановић М. Станимир, Туловић Љ. Милорад, Дмитровић Д. Раденко, Ђоковић М. Властимир, Исаиловић М. Радомир, Мијаиловић Д. Милорад, Мијаиловић М. Светолик, Марић Д. Спасоје, Капетановић М. Часлав, Ђоковић К. Душан, Илић В. Радован, Лазовић М. Страхиња, Обрадовић Р. Миломир, Симић Ч. Славко, Марић Д. Милош, Ђоковић М. Здравко, Илић Б. Војислав, Илић Д. Хрививоје, Мијатовић

СПОМЕНИЦИ И СПОМЕН-ОВЕЛЕЖЈА НОР-а ТАКОВСКОГ КРАЈА

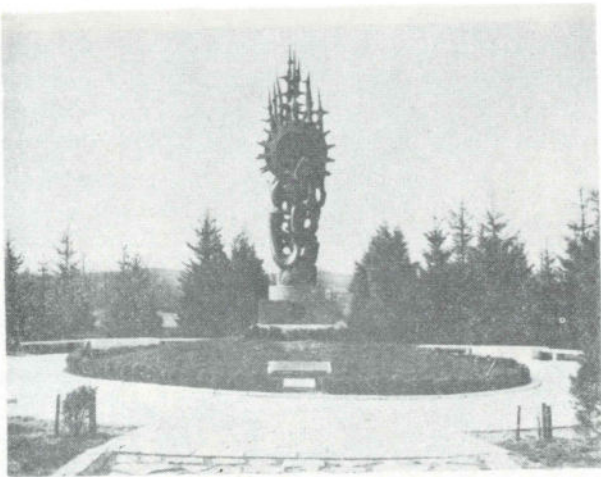
М. Срећко, Мијаиловић Т. Милан, Туловић В. Миливоје, Ристановић Г. Милорад, Ристановић Љ. Градимир, Ристановић Љ. Миливоје, Ристановић Д. Миодраг, Радовић М. Обрен, Симић В. Богдан, Радовић Т. Тихомир, Мијушковић С. Ратко, Павићевић С. Драган.

У знак сећања и захвалност. Палим борцима и жртвама Народне револуције ову спомен плочу подиглоше

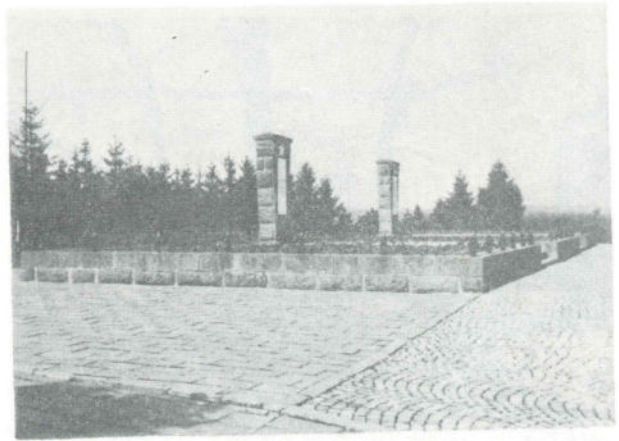
7. јули 1955 године

Народ села Грабовице.

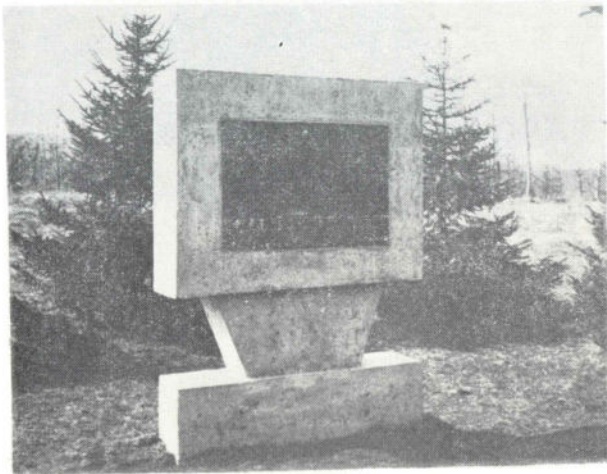
Плочу обнови општински одбор Савеза бораца Народноослободилачког рата Горњи Милановац 1971.“

1

2

3

4

5

6

1941 ★ 1945

ОВУ СПОМЕН ПЛОЧУ ПОДИЖЕ СРЕСНА ЗАНАТСКА КОМОРА
У ГОР МИЛАНОВЦУ
БОРЦИМА И ЖИТВЕНИЦИМА ЗАНАТСТВА И ЗАНАТСКИМ РАДНИЦИМА
ПАДЛИМ У НАРОДНОЈ РЕВОЛУЦИЈИ

НАРОДНИ ХЕРОЈ ДРАЖОВИЊ ДРАГОМИР

ЖОЈКА ДРАГОМИР	МЛАДИЊЕВИЊ НИКОЛА	БОРЕВИЊА ЖИВОМИР
МИЛОЈКОВИЊА РАДИСЛАВ	ТЕДИЊА РАДОМИР	БОРЕВИЊА МИЛОШ
ДЕЈОВИЊА МЛАДКО	ДОКТОРЕВИЊА КОЧИЊО	ПРЕЂОВИЊА БОЈАНКО
ВЕЛЕСИЊКОВИЊА КИОСЛАВ	ТОКЊА СВЕЊИЊА	ДРАЖОВИЊА МИЛОШ
ВЕДИЊА РАЈКО	КНЕЖЕВИЊА БОЈАНСЛАВ	НИЈАДИЊОВИЊА МИЉКА
МЛАКШИЊОВИЊА РАЈКО	ЉИЊА СЛАВ	ПОЉКОВИЊА БИРОСЛАВ
ГУЊИЊА ДРАЖОВИЊА	БАСИЊИЊА ВИЊИСЛАВ	НИЊОВИЊА ДРАЖОВИЊА
СИЊИЊА ЉУБОВИЊА	РАДОЉЕВИЊА МИЊИЊА	ОЧИЊЕВИЊА ДРАГОСЛАВ
КОЊИЊЕВИЊЕ РАДИЊО	ДИЊИЊИЊОВ СТЕЊАН	ОЊТИЊОВИЊА ЖЕЊЕВО
ПОЊИЊА ДРАВЕ	КОСТИЊИЊОВ РИЊИЊА	НИЊАЊКОВИЊА ВЛАЊО
ВИЊОВИЊА МИЊИСЛАВ	МИЊИЊА МИЊИЊА	МИЊИЊКОВИЊА МИЊИ
ТРЕКОВИЊА ДРАЊИЊА	ПОЊИЊИЊА ЖИВОМИР	РАДОЊИЊОВИЊА ДРАЊИЊИЊА
ЈУЊАЊОВИЊА МИЊИЊОВИЊЕ		

ЖИТВЕ

ЕРИЊА ДРАГОСЛАВ	ЛУЊИЊА ДРАГОСЛАВ	ВИЊИЊОВИЊА ЧЕЊОВИЊА
ДРАЊИЊКОВИЊА ДРАЊО	ЛУЊИЊА МИЊИЊИЊА	ВИЊИЊОВИЊА РАДОЈЕ
ЛУЊИЊА ДРАЖОВИЊА	МИЊИЊОВИЊА МИЊИЊО	ФЕЊИЊКОВИЊА МИЊИЊО

У ОВОЈ ЗГРАДИ ЈЕ ЗАСЕДАВАЊО
И РАДИО 1941 ГОД.
ПРВИ М.Н.О.О У СРЕЗУ ТАКОВСКОМ

СР. НАР. ОДБОР

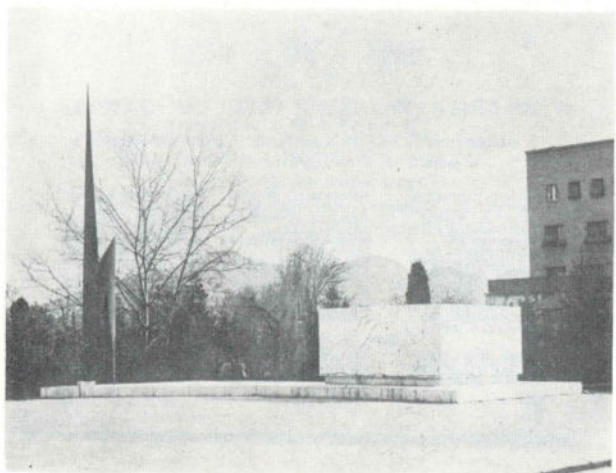
7

8

9

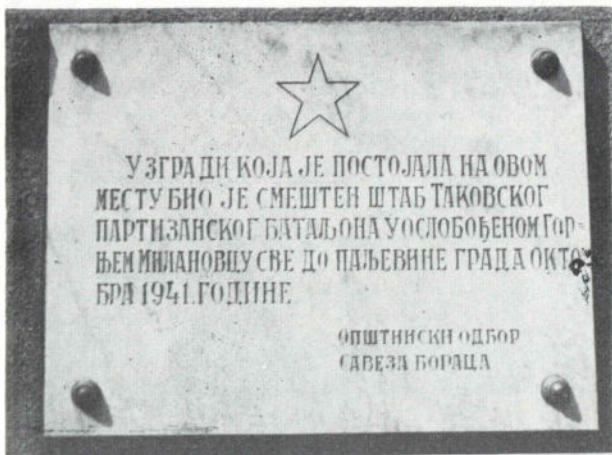
10

11

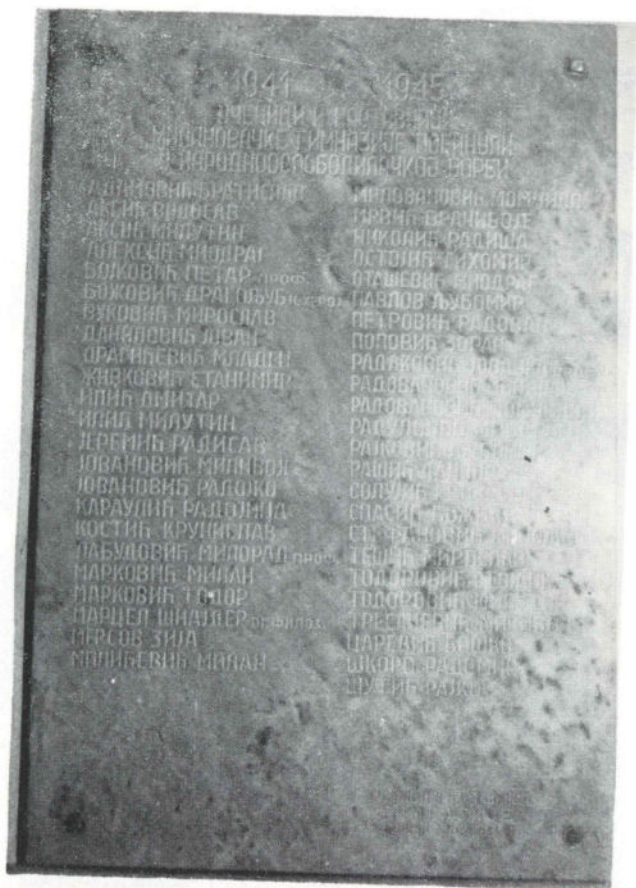
12

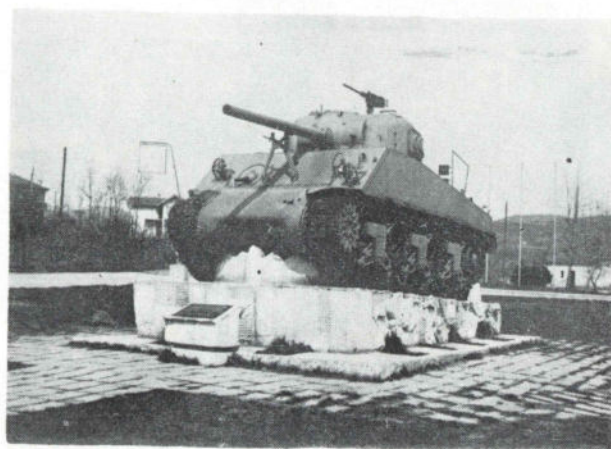
13

14

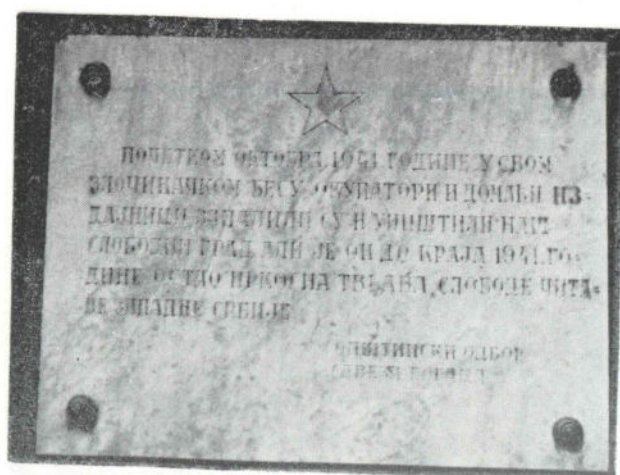
15

16

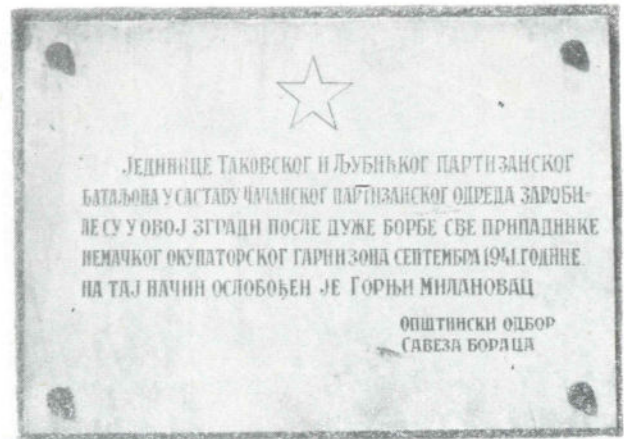
17

18

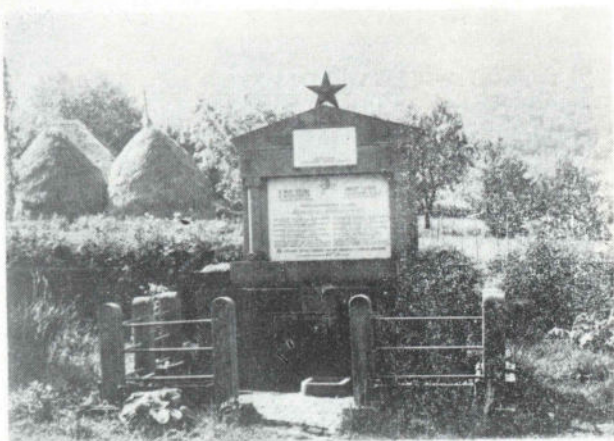
19

20

21

22

23

24

26

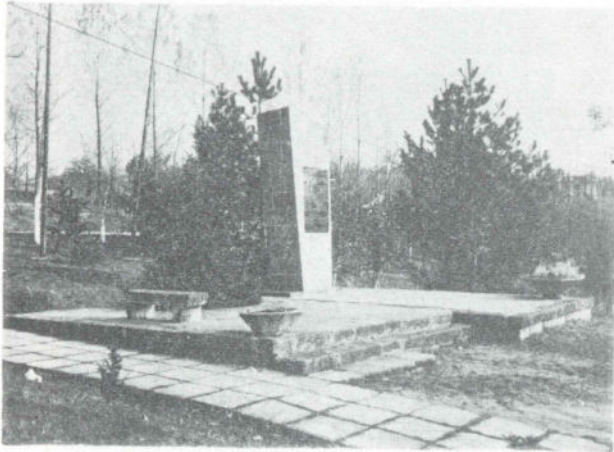
27

25

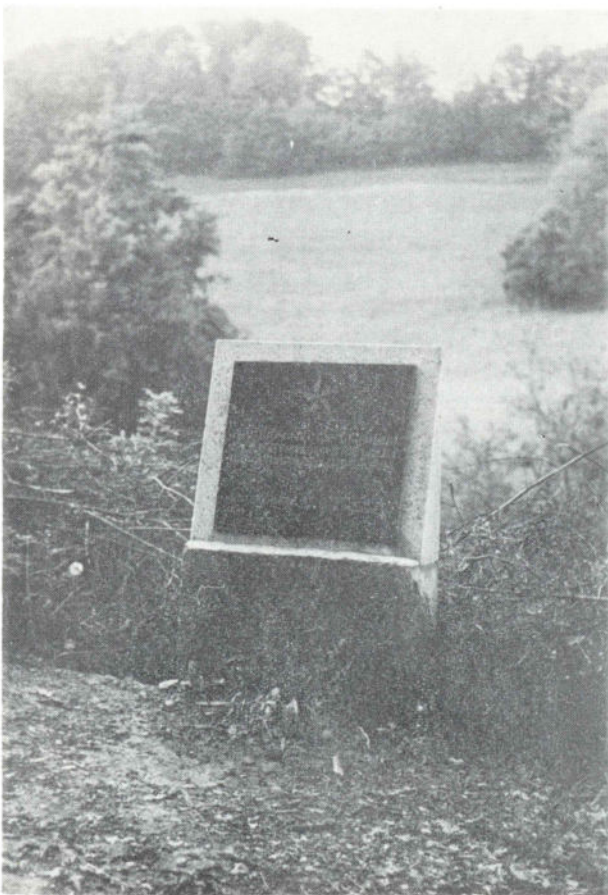
28

29

31

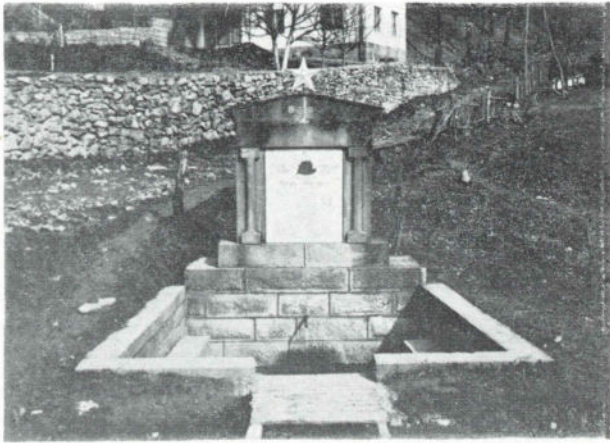
30

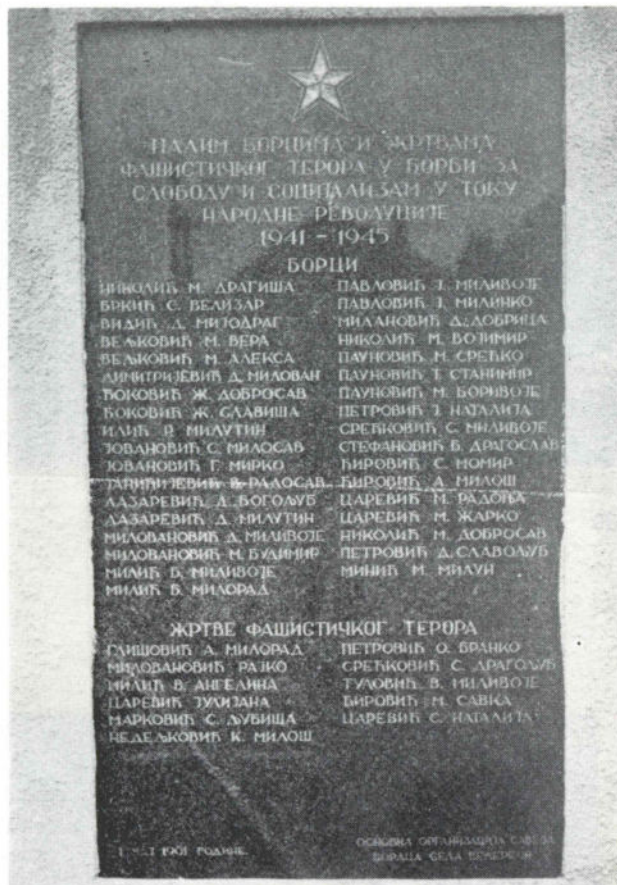
32

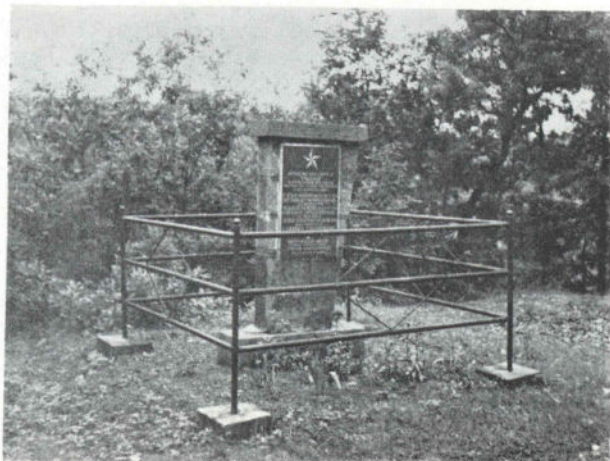
32а

33

34

35

36

37

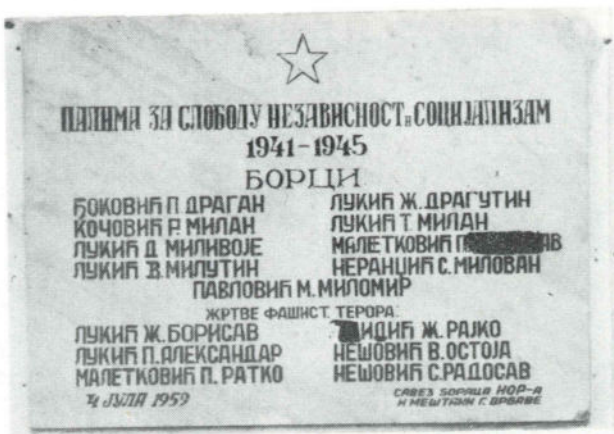
38

39

40

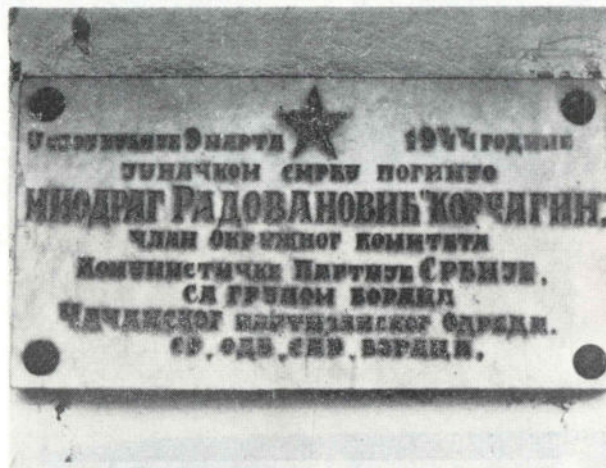
41

44

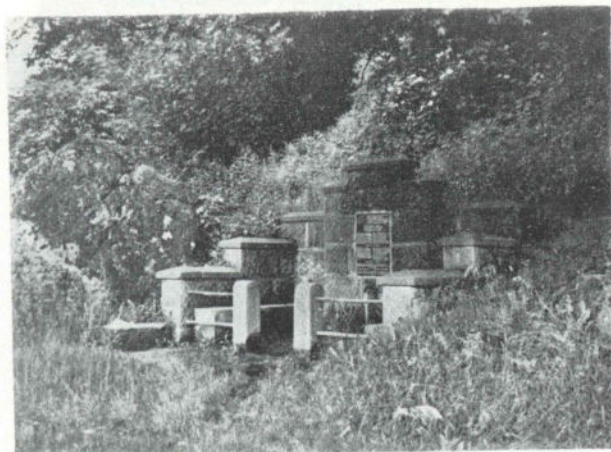
42

45

43

46